

TAJNE MASOVNIH GROBNICA NA KOSOVU I METOHIJI

Decani, 30. avgust 2002. god.

Pre dve nedelje Dr. Rada Trajkovic, sef poslanicke grupe POVRATAK u Skupstini Kosova i Metohije prva je javnost upozнала sa vestima da se nedaleko od fabrike BALKAN u Suvoj Reci nalazi do sada nepoznata grobnica u kojoj je moguće da ima tela Srba koje su za vreme ili posle rata ubili albanski ekstremisti. Glasnogovornik UNMIK-a Susan Manuel odmah je reagovala na ovu izjavu rekavši da UNMIK nema podatke o novim masovnim grobnicama u Suvoj Reci i da nisu pronadjene nikakve grobnice sa telima ubijenih Srba.

Dve ili jedna grobnica u Suvoj Reci

Mozda bi se cele prica završila na demantu glasnogovornika UNMIK-a da Dr. Rada Trajkovic 26. avgusta na sastanku sa zanom Kadijem predstavnikom UNMIK-ovog odeljenja za nestala lica i zamenikom sefa UNMIK-a Carslom Brejsoom nije saznala od g. Kadija da se kod Suve Reke nalazi grobnica sa vecim brojem neidentifikovanih tela nad kojim je vec izvršena autopsija i u toku je analiza nadjene odece. Dr. Rada Trajkovic je ovo shvatila kao potvrdu njene prethodne tvrdnje, ali je vec narednog dana UNMIK izdao zvanično saopštenje da je g. Kadi mislio na zvaničnu UNMIK-ovu grobnicu u kojoj je sahranjen izvestan broj ekshumiranih neidentifikovanih tela nakon autopsije koju su izvršili haski istražitelji u toku 2000. godine.

Da li je zaista rec o dve razlicite grobnice, to jos nije u potpunosti jasno do danasnjeg dana, ali je zasigurno poznato da srpskim patolozima nije bilo dozvoljeno da ucestvuju u ekshumacijama i autopsijama koje su vrsili timovi UNMIK-a i Haskog tribunala u toku 1999 i 2000. god.. Susan Manuel je je takodje izjavila da je Koordinacioni Centar detaljno upoznat sa ovim UNMIK-ovim grobljima za neidentifikovane i da su predstavnici KC i srpskih medija vec posetili ove lokacije.

UNMIK policija istražuje lokaciju u Suvoj Reci

U medjuvremenu agencija BETA je 27 avgusta prenela vest da je specijalna ekipa UNMIK policije zaduzena za lociranje i otkrivanje masovnih grobnica na Kosovu utvrdila u Suvoj Reci, u blizini fabrike "Balkan", mesto na kojem je moguće da su pokopana tela jos neidentifikovanih lica, a u kojem se pretpostavlja da ima i pogubljenih kosovskih Srba i drugih nealbanaca. Srpski izvori bliski vlastima UNMIK-a na Kosovu preneli su Beti da u okolini fabrike "Balkan" nema vidljivih znakova postojanja masovne grobnice, ali da postoji parcela obrasla travom koju ce patolozi UNMIK-a detaljno ispitati. UN patolozi su mesto na kojem srpski zvaničnici sa Kosova tvrde da se nalazi jos neotkrivena grobnica, obišli na zahtev vlasti iz Beograda, rekao je Betin izvor, navodeći da ce u ispitivanje lokacije u Suvoj Reci biti ukljuceni i patolozi iz Beograda.

Uskoro se oglasio i Koordinacioni centar za KIM koji je obavestio javnost da ce Dr. Nebojsa Covic sa sefom UNMIK-a posebno razgovarati o masovnim grobnicama u Pokrajini i mogucnosti da srpski patolozi intenzivnije ucestvuju u autopsijama nadjenih tela.

Groblje sa neidentifikovanim telima

Susan Manuel je u direktnom kontaktu 26. avgusta 2002. obavestila Informativnu službu ERP KIM da se blizu Suve Reke nalazi UNMIK-ovo zvanično groblje na kome je nakon ekshumacije i završene autopsije zakopano 143 nepoznata tela i 133 ostatka. Tela su zakopana u posebnim grobovima dok su ostatci sabrani po nekoliko u posebnim kesama u jedan sanduk. Nad svakom humkom nalaze se tablice sa brojem koji odgovara autopsijskim nalazima a tablicama sa nazivima opština oznaceno je gde su tela prvobitno nadjena.

Po glasnogovorniku UNMIK-a svu dokumentaciju o telima neidentifikovanih lica cuva Posebno odeljenje UNMIK-a za nestala lica koje i dalje nastavlja sa istraživanjem grobnica i autopsijama.

Neposredno nakon završetka rata i dolaska Misije UN i KFOR-a sirom Kosova i Metohije gotovo svakodnevno su nalazena tela neidentifikovanih lica i to ne samo onih ubijenih za vreme rata vec i neposredno nakon njega. Zbog nemogucnosti da se odmah pristupi autopsijama i identifikaciji mnoga tela su zakopana na odredjene lokacije s ciljem da se kasnije ponovo otkopaju i pokrene proces njihove identifikacije. Jedan deo tela za koje se sumnjalo da je rec o Srbima zakopana su i na Dragodanu kod Pristine u neposrednoj blizini ili na samom pravoslavnom groblju. Tamo je patoloski tim dr. Dobricanina od aprila 2002. god vec izvršio, po izjavi Susan Manuel, 32 ekshumacije nakon kojih je doslo i do prvih identifikacija nadjenih tela. Medjutim, nije sasvim jasno da li su srpski patolozi ucestvovali u istraživanjima tela koja se nalaze na UNMIK-ovom groblju kod Suve reke niti da li je postojeca dokumentacija data na uvid srpskim patolozima. Iz dosadasnjih izjava KC- ne može se steci taj utisak, dok Susan Manuel tvrdi da prof.

Dobricanin upravo ucestvuje u autopsiji jednog tela iz grobnice u Suvoj Reci.

U svakom slucaju ostaje mnogo nepoznanica u ovom slucaju. Interesovanje srpske javnosti za ovo pitanje uvek je bilo veliko zbog oko 1300 nestalih lica o kojima se jos nista ne zna i za koje postoji ozbiljna sumnja da su ih ekstremni Albanci likvidirali, a njihova tela tajno zakopali. Medju kosovsko-metohijskim Srbima postoji jaka sumnja da UNMIK nastoji da sakrije istinu o posleratnom stradanju Srba posto su se ti zlocini desili pod medjunarodnim protektoratom UN i u prisustvu NATO snaga. U medjunarodnim krugovima se ovo misljenje odbacuje kao zlonamerno i dosadasnji slabi rezultati u istrazi ovih zlocina se pripisuju birokratiji i nedostatku dokaza.

Ubistva bez blagovremene policijske istrage

Pored cinjenice da ima dosta propusta i nekoordinacije u procesu identifikovanja nepoznatih tela takodje nije jasno da li je UNMIK policija posle rata uopste i pokretala istražni postupak nakon pronalaska ubijenih lica, mahom ne-Albanaca. Kolika je bila neažurnost medjunarodnih organa ponajbolje pokazuje slucaj monaha Haritona Lukica iz Sv. Arhangelu kod Prizrena koga su kidnapovala lica u uniformama OVK u junu mesecu 1999.god. Iako je vise puta traženo od UNMIK-a da sprovede istragu, istražitelji policije su tek u prolece 2001 godine poceli da se bave ovim slucajem, vise od pola godine

nakon sto su haski patolozi pronasli obezglavljeno telo trideset-semgodisnjeg o. Haritona kod Prizrena i identifikovali ga. Medjutim, istraga je ubrzo stala jer nije bilo nikakvih dokaza. Jedan nemacki fotograf-novinar revije FOCUS koji je snimio scenu otmice konacno je istraZiteljima u Nemackoj potvrdio da su slike "lose ispale" pa je film unisten, a on je ceo dogadjaj "vec sasvim zaboravio". Sasvim se postavlja legitimno pitanje da li je takvo nedopustivo ponasanje medjunarodne misije u odnosu na brojne zlocine bilo shvaceno kao zeleno svetlo albanskim ekstremistima da obave svoj krvavi pir?

Nova grobnica kod Istoka

Jos jedan slucaj nestalog monaha ponovo je izazvao veliko interesovanje u crkvenim krugovima na Kosovu i Metohiji. Jeromonaha Stefana Purica i jos jednog Srbina ucitelja (Vujovica) oteli su u avgustu 1999. pripadnici OVK nedaleko od sela Budisavci gde je o. Stefan bio na sluZbi pri metohu Pecke Patrijarsije. O o. Stefanu nije se vise nista pouzdano culo iako su se pojavile nezvanicne informacije da je on odveden za Istok gde je mucen i poniZavan pred okupljenim Albancima. Posle toga je prema toj nezvanicnoj informaciji o. Stefan sa jos manjom grupom zarobljenih Srba civila ubijen i bacen u jedan prazan bunar u koji su posle ubacena trupla uginule stoke sa obliZnje farme Dubrava da bi posle sve bilo zabetonirano.

Eparhija rasko-prizrenska je pre nedelju dana dobila fotografiju koja upravo prikazuje otkopavanje jednog bunara u selu Tomance, nedaleko od Istoka, u kome je prema izvorima bliskim UNMIK-ovom istraZiteljskom timu pronadjeno 6 leseva, najverovatnije srpskih. Zanimljivo je da je ovo istraZivanje i pronalzak neidentifikovanih tela obavljeno pre najvise tri nedelje dok se u zvaninom UNMIK-ovom saopštenju od 27. avgusta sasvim otvoreno kaZe da u poslednjih nekoliko meseci nije otkrivena nijedna masovna grobnica na Kosovu i Metohiji.

Ovo je bio jos jedan razlog da se Eparhija obrati UNMIK-u radi objasnjenja ali ono jos nije dato i zato s pravom postoji sumnja da je moguće da postoje jos i druge lokacije na kojima se nalaze neidentifikovana tela o cemu nije obavestena ni javnost ali ni zvanicni organi Republike Srbije i SRJ.

Masovne grobnice otkrivaju nove istine o ratu i miru na Kosovu i Metohiji

Eparhija rasko-prizrenska se nada da ce se nakon ovih najnovijih zbivanja omoguciti neposrednije ukljucenje srpskih istraZitelja i patologa u proces identifikacije pronadjениh tela kao i da ce se intenzivirati proces istrage o sudbini Srba koje su oteli pripadnici OVK. U poslednje vreme svedoci smo hapsenja pojedinih visokih predstavnika nekadasnje OVK, koji su u medjvremenu postali visoki oficiri KZK (Kosovskog zastitnog korpusa), zbog zlocina prema svojim sunarodnicima - kosovskim Albancima. Iako je poznato da su upravo neka od tih lica ucestvovala i u likvidaciji vise Srba ti zlocini se ne pominju u podignutim optuZnicama. Javnosti jos nije poznato koliko je Albanaca ubijeno od samih Albanaca jer je do sada svaka albanska Zrtva automatski pripisivana srpskoj policiji i VJ.

Imajuci u vidu toliko mnogo nejasnoca u pitanju pronalazjenja nestalih lica i identifikacije nadjenih tela sve vise se postavlja pitanje zasto je nakon fanfarama najavljenog iskopavanja "vise desetina hiljada" ubijenih Albanaca odjednom splasnulo entuzijazam medjunarodnih istraZitelja i pitanje neidentifikovanih i nestalih lica se odjednom naslo duboko u sefovima UNMIK-a ciji predstavnici o ovoj temi vrlo retko govore u javnosti. Jedno je sasvim sigurno, a to je da bez jednog transparentnog procesa istrage o kojoj ce javnost biti blagovremeno obavestena nema ni razotkrivanja pune istine o kosovsko-metohijskom kofnlaktu koji je bio i ostao mnogo kompleksniji nego sto je to u pocetku predstavljeno u medjunarodnoj stampi.

Protosindjel Sava (Janjic)

Mihael Stajner ne zna koliko ce Misija UN ostati na Kosovu i Metohiji

SA DECANCIMA O ZASTITI IMOVINE SPC

Decani, Beograd - Posle obilaska opstina Pec i Decani Mihael Stajner, sef Unmika, posetio je prekjuce manastir Visoki Decani, gde je sa protosindjelom Savom (Janjicem), zamenikom igumana, razgovarao o pitanjima zastite imovine Srpske Pravoslavne crkve, kao i o problemima sa kojima se suocava srpska zajednica na Kosovu i Metohiji, saopstila je Informativna sluZba Eparhije rasko-prizrenske. Isti izvor navodi da ce "Unmik preduzeti dodatne mere na stvaranju boljih uslova za Zivot monaskih bratstava i sestinstava na teritoriji Kosova i Metohije". Razgovoru su prisustvovali i predstavnici regionalne i opstinske kancelarije Civilne misije UN Margareta Roj i Endrju de Lord.

Beogradske agencije su prenele da je tokom posete metohijskim gradovima Peci i Decanima Stajner izjavio da "ne zna koliko ce jos Misija UN ostati na Kosovu", navodeci da je, "nevezano sa tim, potrebno brZe izvršavanje obaveza, ukljucujuci i prenosenje ovlasčenja sa medjunarodnih na domace institucije", SeF Unmika je ponovio da je posle dogadjaja od 11. septembra prosle godine u SAD, medjunarodna zajednica zauzela drugaciji pristup i odredila obaveze u svetu i da "s toga ima manje vremena i ne moZe se racunati da ce biti ovde i narednih deset godina", ali i da on licno ne zna koliko ce misija UN ostati na Kosovu.

Na pitanje novinara o povratku Srba na KiM, Stajner je rekao da "nece biti masovnog povratka, ali da svako ko Zeli, moZe da se vrati i ostane. Taj povratak treba da bude stalan, a ne vestacki", napomenuo je Stajner i dodao da su ovih dana obezbedjena sredstva za ostvarivanje individualnog povratka u regionu Peci.

J. T.

Stajner o angazovanju trupa UN

IZBECI AVGANISTAN

Pristina, 1. septembra *(Tanjug)*

Planovi da medjunarodna zajednica bude angazovana na Kosovu i Metohiji u narednih deset godina su proslost jer je vreme koje misija Ujedinjenih nacija treba da provede u Pokrajini dramaticno skraceno i veoma je bitno da se posao

odradi u sto kracem periodu, izjavio je sef UNMIK-a Mihael Stajner.

Stajner je istakao u intervjuu za Radio "Slobodna Evropa" da medjunarodna zajednica mora da završi posao na Kosmetu pre nego sto se povuce.

"Ukoliko Zelimo da izbegnemo dogadjaje slicne onima u Avganistanu, medjunarodna zajednica ne moZe samo zapoceti posao, a onda otici. Ne moZete oterati Miloseviceve vojne snage, a zatim tu stati. Jer, ako se to uradi onda je izabran najgori pristup, to jest pola puta koji ostavlja vakuum", objasnio je ambasador Stajner.

Stajner je istakao da UNMIK deluje u ime medjunarodne zajednice, a sa mandatom Saveta bezbednosti UN, pa "zato nasi nacini ubedjivanja gradjana Kosova zavise od podrške koju UNMIK dobija od sveta".

"Dok se medjunarodna zajednica sve vise usredsredjuje na druga mesta u svetu, kljucno je ne zaboraviti stara mesta, jer se stare stvari mogu ponoviti", kazao je Stajner.

Mihael Stajner je upozorio da ce, ukoliko UNMIK ne završi posao, biti ostavljen "vakuum ili moZda izvor nesigurnosti sa Kosova".

Sef UNMIK-a smatra da je na Kosmetu vaZno "ubrzati napore u cilju efikasnosti" i da kako vecinsko albansko stanovništvo tako i manjinske zajednice "ne mogu ocekivati da ce medjunarodna zajednica uvek sve uraditi".

"Mi ovde ne radimo na menjanju realnosti, vec vodimo mirovnu misiju u mislima ljudi. Oni moraju biti spremni na povratak manjina, do cega ce doci samo ukoliko se do izvesnog stepena izlece ratne traume, a za to je potrebno vreme", dodao je on.

"Pravi primer za to je Bosna. Povratak je realizovan nakon izvesnog vremena", primetio je Stajner, svojevremeno pomocnik prvog visokog predstavnika medjunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini Svedjanina Karla Bilta.

Komentariscuci poslednja hapsenja na Kosmetu, Stajner je izneo da sada u Pokrajini postoje pravni instrumenti i sudije, a bilo je i dovoljno vremena da pravosudje pripremi hapsenja.

"Godine 1999. sa pravnog aspekta nije bilo moguće realizovati hapsenja. Sada mehanizam radi i donosi rezultate na nepristrasan nacin. Ja odlucujem da li do hapsenja moZe doci, ali kada se izda nalog za hapsenje onda to zavisi od medjunarodnih sudija i tuZilaca koji se odlucno odupiru svakom mesanju u njihov rad", zakljucio je Stajner.

U BUNARU NADJENA TELA SESTORO SRBA

GRACANICA - U selu Tomance kod Istoka otkopan je bunar u kome su nadjeni posmrtni ostaci sest tela, saopstila je juce rasko-prizrenska eparhija. Eparhija istice da je to potvrda njihovih saznanja da je u tom selu grobnica u koju su bacena tela ubijenih Srba.

- Zvanicno saopstenje Unmika od 27. avgusta govori da u poslednje vreme nije nadjena nijedna lokacija sa posmrtnim ostacima. Medjutim, sudeci po fotografiji iz sela Tomance, Unmik nastoji da prikrije istinu. Srpska pravoslavna crkva je tim povodom zatraZila zvanicno objasnjenje od Unmika i haskih istraZitelja - pise u saopstenju.

U saopstenju se naglasava i da je Suzan Manuel, portparol Unmika, obavestila eparhiju da je u blizini Suve Reke pokopano 143 nepoznatih tela i 133 vreće sa ostacima tela. Tela su, kako se navodi, pokopana na odvojenim lokacijama uz oznaku opstine na cijoj su teritoriji nadjeni, a ostaci sabrani u posebne vreće i pohranjeni u jednoj grobnici.

- Posto se opravdano sumnja da su Srbi kidnapovani na podrucju opstine Istok sahranjeni u otkrivenom bunaru, traZimo da se odmah izvrsi istraga i o rezultatima obavesti rasko-prizrenska eparhija - pise u saopstenju.

APEL DA SE PRONADJU NESTALI SRBI SA KOSOVA, BIH I IZ KRAJINE

Beograd - Udruzenja porodica nestalih i kidnapovih Srba iz bivse Republike Srpske Krajine, sa Kosova i Metohije i uhapsenih lica iz SR Jugoslavije, pozvala su juce Ujedinjene nacije i generalnog sekretara te organizacije Kofija Anana da pomognu u otkrivanju istine o clanovima njihovih porodica. Apel, izdat povodom jucerasnjeg medjunarodnog Dana nestalih, upucen je i jugoslovenskim drZavnim organima. Na Kosovu i Metohiji je, prema podacima UdruZenja, nestalo vise od 1.906 Srba i drugih nealbanaca, na prostoru Krajine preko tri hiljade Srba, a u Bosni i Hercegovini se ne zna sudbina vise od sesto Srba. Svi su nestali u protekloj deceniji.

Koordinator komunikacija u Medjunarodnom komitetu Crvenog krsta Pjer Feran, pridruZujuci se apelu porodica nestalih, rekao je na konferenciji za novinare u Beogradu da je traganje za nestalima dug proces, pominjuci primer da MKCK jos traga za milion i dvesta hiljada nestalih nemackih vojnika iz Drugog svetskog rata. Na prostoru bivse Jugoslavije, prema podacima MKCK, vise od 30 hiljada rodjaka nestalih pokusava da utvrdi istinu o nestalim clanovima svojih porodica. U Hrvatskoj se traga za 2.670 lica, na Kosovu za 3.709, u BiH za 18.015 a u Makedoniji za 20 lica, naveo je Feran. **(Beta)**

UNMIK-u smeta obelezje zrtvama OVK i NATO bombardovanja

TRAZE PROMENU NATPISA NA SPOMENIKU

Gorazdevac, 29. avgusta

Predstavnici UNMIK-a danima insistiraju da se promeni natpis na spomen-obelezju podignutom srpskim zrtvama terorizma i NATO bombardovanja u selu Gorazdevcu, saopstila je danas Informativna sluZba Rasko-prizrenske eparhije. Inace, Zitelji ovog metohijskog sela svega deset kilometara udaljenog od Peci u kome vec tri godine Zivi oko 1.000 Srba potpuno izolovano od albanske zajednice, ali i kojima je najbliZe srpsko mesto udaljeno 50 kilometara, podigli su u selu 14. maja ove godine spomenik u znak secanja na 10 svojih Zitelja koji su stradali u teroristickim napadima OVK u periodu od 1996. do 1998. godine kao i na cetiri Zrtve iz vreme NATO bombardovanja.

Nakon izvesnog vremena albanska stampa pocela je kampanju protiv natpisa na ovom spomeniku, tacnije, uvodnih reci koje glase: "Lakse je umreti nego biti ziv sahranjen". Zitelji GoraZdevca kaZu da su natpisom na spomeniku Zeleli da iskaZu bolnu istinu o svom posleratnom Zivotu u izolaciji i neprijateljskom albanskom okruZenju. Po misljenju lokalnih

predstavnik UNMIK-a, ove reci, kao i onaj deo natpisa koji pominje albanske teroriste "treba da bude odmah izbrisan, jer ce UNMIK biti prinudjen da ukloni spomen-obelezje", tvrde seljani GoraZdevca. Inace, mestani ovog sela otvoreno su se suprotstavili ovim zahtevima tvrdeci da imaju pravo da makar na ovaj nacin posvedoce da Zive bez osnovnih ljudskih prava i sloboda, ali i da imaju pravo da odaju postu svojim mestanima.

Napad na Srbe iz Gorazdevca uznemirio i mirovnjake

KFOR SAD OBZRIVJI

BEOGRAD - Okolnosti pod kojima se u cetvrtak u srpskoj enklavi GoraZdevac kod Peci dogodio napad Albanaca na Srbe koji su sekli drva u sumi jos se istrazuju. Zvanicnici Kfora iz italijanskog kontigenta angazovani su na istrazi i s rezultatima istrage javnost ce biti obavestena. Izvor "Glasa" jedino je mogao da kaZe da povredjenih u ovom incidentu nije bilo.

Nezvanicno saznajemo da je do napada doslo kada su Srbi krenuli u obliZnju sumu da naseku drva za ogrev. U jednom trenutku otvorena je vatra na drvosece, koji su iz sela izašli u pratnji Unmik policije, s obzirom da se Srbi jedino krecu u njihovoj i pratnji Kfora. Napadaci su dva sata drZali u okruZenju drvosece, policajce i pripadnike mirovnih snaga. Ovaj napad u Peci, u sedistu Kfora za sektor zapad, tumaci se kao izazov mirovnoj misiji. Kako je ovo u poslednjih mesec dana drugi napad na mirovnjake (prvi se dogodio pocetkom avgusta na Srbe, ali i americke vojnike u selu Klokot), kao i da je bas u Peckom okrugu bilo sukoba Albanaca s pripadnicima Kfora i Unmik policije (u nedavnim demonstracijama zbog hapsenja pripadnika KZK) strahuje se od novih sukoba.

"Glas" saznaje da je posle ovoga pojacano obezbedjenje ove, ali i ostalih enklava, kao i da su vojnici postali obazriviji. Medju Srbima napad se tumaci kao pokusaj zastrasivanja. Napad se dovodi u vezu sa pocetkom gradnje kuca za Srbe koji su odlucili da se vrata u GoraZdevac, kao i obliZnja sela Ljevosa i BistraZin.

U selu Svinjaru kod Kosovske Mitrovice

ALBANSI RANILI SRBINA

Kosovska Mitrovica, 28. avgusta

Jutros nesto oko tri sata prilikom pokusaja da omete kradljivce stoke u svojoj stali u selu Svinjaru tesko je ranjen Dobrivoje Markovic (44). Na njega su, kako nezvanicno saznajemo, iz vatrenog oruzja pucale komsije Albanci i tom prilikom su mu razmrskane obe kosti na desnoj ruci. Operisan je u kosovskomitrovackom Zdravstvenom centru i Zivot mu nije u opasnosti.

Podsetimo, u mesovitom albansko-srpskom selu Svinjaru, koje se nalazi na cetvrtom kilometru od Kosovske Mitrovice, vec tri godine preostali Srbi su svakodnevno izloZeni atacima i zastrasivanju. Njihove komsije Albanci, prema podacima Srpskog nacionalnog veca severnog Kosova vise od 400 puta su fizicki nasrtali na srpski narod, pri tom koristeći i vatreno oruzje. Inace, putni pravac Kosovska Mitrovica - selo Svinjare od dolaska mirovne misije UN na Kosmet, Albanci su blokirali i jedina veza ovog sela sa severnim delom Kosovske Mitrovice je vozom koji u pratnji vojnika Kfora i policije UN saobraća na Zeleznickom putnom pravcu Obilic - Lesak. Takodje, Albanci su blokirali i putni pravac preko Baira, tacnije, naselje u kome su iskljucivo oni naseljeni. Od dolaska Kfora na Kosovo i Metohiju srpsko stanovnistvo u ovom selu je desetkovano, od 3.500 srpskih dusa sada ih u Svinjaru ima oko 1.000.

Osuda napada na UN policiju i Srbe

SAD: NECE SE TOLERISATI

Vashington, 31. avgusta (*Tanjug*)

Sjedinjene Americke DrZave su saopstile da su neprihvatljivi napadi na policiju Ujedinjenih nacija na Kosovu i Metohiji i da oni nece biti tolerisani.

Stejt department je izdao ovakvo upozorenje u petak kasno uvece, zajedno sa osudom napada koji se dogodio dan ranije na Srbe kod sela GoraZdevca blizu Peci, kao i na njihove medjunarodne cuvare.

"Mada se tacne okolnosti incidenta jos istrazuju, ovaj napad predstavlja neprihvatljiv izazov vlasti misije Ujedinjenih nacija i stabilizacionih snaga na Kosovu i nece biti tolerisan," izjavila je predstavница za štampu Stejt departmenta Brenda Grinberg, a prenela je novinska agencija Rojters.

Portparol UNMIK policije Beri Flecer izjavio je da je u cetvrtak rano posle podne, iz zasede, na oko dva kilometra udaljenosti od GoraZdevca, pucano na konvoj Srba koji je obezbedjivala medjunarodna policija.

Policajci su na vatru uzvratili, a u pomoc im je pridola i jedinica italijanskih snaga iz sastava Kfora.

Razmena vatre je trajala gotovo dva sata, a nekoliko policijskih vozila je pogodjeno hicima iz automatskog oruzja. Flecer je rekao da medju policajcima nije bilo teZe povredjenih.

Portparol sektora "Zapad" u sastavu Kfora Djandomeniko Petruceli izjavio je da je posle oruzanog sukoba, privedena jedna osoba, ciji identitet nije saopstio.

Novicki o napadu na Srbe u Gorazdevcu

UGROZEN POVRATAK

Pristina, 31. avgusta (*Tanjug*)

Ombudsman na Kosmetu Marek Novicki ocenio je danas da ce poslednji napad na Srbe u GoraZdevcu negativno uticati na proces povratka izbeglica i raseljenih.

UNMIK kao vlast mora da omoguci bezbednost povratnika kako se incident poput onog u GoraZdevcu ne bi ponovio, rekao je Novicki u razgovoru iz Dojce vele, program na srpskom jeziku.

Bezbednost Srba poboljsana je u odnosu na posleratni period ali je i dalje daleko od Zeljene, ocenio je on i dodao da je stepen bezbednosti razlicit od regiona do regiona.

Izjava portparola UNMIK-a Suzan Manuel

NEREALAN MASOVNI POVRATAK

Pristina, 4. septembra **(Tanjug)**

Portparol misije Ujedinjenih nacija na Kosovu Suzan Manuel ocenila je danas kao nerealan plan za masovni povratak Srba u Pokrajinu, najavljen za 14. septembar.

"Mi podrZavamo odrZiv povratak, ali da to bude individualni izbor", rekla je Manuel za radio Dojce vele, navodeci da "povratnici moraju imati bezbednost, novac, struju, skolu, pa na kraju i kucu u kojoj ce Ziveti".

"Zaista ulaZemo napore da vratimo Srbe, ali to nece biti u tako velikom broju", rekla je Manuel i zakljucila da u takav povratak ne veruju ni sami politicki predstavnici Srba.

Clan predsedništva Skupštine Kosova Oliver Ivanovic smatra da ce "demonstracija u smislu protesta imati odredjene efekte i na predstavnike medjunarodne zajednice, i na privremene institucije samouprave", ali upozorava da "treba voditi racuna da se ne prekoraci linija koja razdvaja organizovani protest od nasilne akcije".

"Svaki bi akt nasilja usporio povratak", upozorio je Ivanovic.

Na inicijativu za masovni povratak Srba reagovala su i predstavnici tri najjace partije kosovskih Albanaca.

Zvanicnici Demokratskog saveza Kosova Ibrahim Rugove izjavili su nemackom radiju da ona nece doprineti demokratizaciji Kosova, dodajuci da se povratak mora realizovati po planu UNMIK-a.

Feredin Kuci iz Tacijeve Demokratske partije Kosova misli da je u pitanju "jos jedna spekulacija sa ciljem da Srbi vide kakvo je raspoloZenje kod Albanaca".

"Mi se ne protivimo povratku, ali ne Zelimo da to destabilizuje stanje. Medjunarodna zajednica ima vlast na Kosovu i mi cemo podrZati svaki njihov potez u cilju povratka", rekao je Kuci.

Jasan Jaka iz Alijanse za buducnost Kosova slaZe se sa njim, ali napominje da se ne mogu vratiti oni koji su tokom rata pocinili zlocine.

Koordinacioni centar o napadu na Srbe

TRAZE HAPSENJE ODGOVORNIH I POCINILACA

Koordinacioni centar za Kosovo i Metohiju najostrije je juce osudio napad albanskih teroristickih grupa na konvoj Srba iz GoraZdevca i UNMIK policiju koja im je obezbedjivala pratnju za obilazak imanja van sela.

"Zahtevamo od UNMIK-a i KFOR-a da preduzmu sve potrebne mere u cilju zastite stanovnika GoraZdevca i da uhapsu sve pocinioce i odgovorna lica koja stoje iza ovog teroristickog akta", navodi se u saopštenju tog centra savezne i republicke vlade.

U severnom delu Kosovske Mitrovice

BOMBE NA SRPSKU I TURSKU KUCU

Kosovska Mitrovica, 31. avgusta

Sinoc u 22.00 sata u severnom delu Kosovske Mitrovice, u dvoriste Sakiba Seljmanija bacena je bomba.

Srecom, nije bilo povredjenih s obzirom na to da se u to vreme niko nije nalazio u dvoristu, vec je pricinjena materijalna steta. Ovaj dogadjaj je jako uznemirio ovu tursku porodicu, ali i Zitelje u komsiluku.

Dva sata kasnije, tacno u ponoc, granatirana je kuca u kojoj Zivi petoclana porodica Dejana Ristica u Ulici Mese Selimovica (kod vojnog remonta). Eksplozivna naprava probila je krov kuce, a samo srecom u sobi u kojoj je pala niko nije spavao. Inace, kuca se nalazi uz samu bazu francuskog Kfora.

Oba slucaja Srbi u severnom delu Kosovske Mitrovice povezuju sa skorasnjom odlukom Kfora da ukloni kontrolne punktove u naselju Bosnjacka mahala, pa sada tako Albanci nesmetano prelaze u severni deo.

Sinocnji dogadjaji koji su, inace, uznemirili Zitelje severne Kosovske Mitrovice potvrđeni su i u severnoj policijskoj stanici. Medjutim, zbog sloZenosti slucaja, istragu je preuzela Regionalna istraZna jedinica UNMIK policije.

B. Radomirovic

DELEGACIJI RS ZABRANJEN DOLAZAK U GRACANICU

Ministar vera Republike Srpske Dusan Antelj smatra da su Kfor i UNMIK juce nekorektno postupili, ne dozvolivši delegaciji RS u kojoj su bili premijer i predsednik Skupštine, da posete Gracanicu i sastanu se politickim predstavnicima kosovskih Srba i zvanicnicima Srpske pravoslavne crkve.

"Mislim da je sve politicki motivisano", izjavio je Antelj Beti, po napustanju Kosova i Metohije.

Premijer RS Mladen Ivanic i ministar vera Dusan Antelj sa saradnicima napustili su juce po podne Kosmet, posle visesatnog cekanja u manastiru Decani da odu u Gracanicu.

(Beta)

NAJAVLJEN PROTEST UNMIK-u I KFORU

Gracanica, 28. avgusta **(Beta)**

Vladika rasko-prizrenski Artemije rekao je da je odluka Kfora i UNMIK-a da visokim zvanicnicima Republike Srpske ne omoguće danasnji dolazak do Gracanice "nesvakidasnji incident".

"Na Kosovo i Metohiju mogu da dodju svi slobodno osim nasih sunarodnika iz RS i predstavnika vlasti iz Beograda", rekao je vladika Artemije novinarima u Gracanici, najavljujuci protest medjunarodnim vlastima u pokrajini.

Ocena ponasanja UNMIK-a

LICEMERJE I NEDOSLEDNOST

Koalicija "Povratak" juce je najostrije osudila ponasanje i degradirajuci odnos UNMIK-a prema najvisim zvanicnicima Republike Srpske, prilikom njihove posete Kosovu i Metohiji, na poziv politickih i verskih predstavnika srpskog naroda sa ovog prostora.

UNMIK-ov odnos prema delegaciji RS, na Zalost, predstavlja jasan pokazatelj odnosa prema srpskom narodu. Svojim ponasanjem UNMIK je pokusao da degradira celokupnu srpsku zajednicu na Kosovu i Metohiji i podrije autoritet njenih politickih i duhovnih predstavnika, navodi se u saopstenju koalicije "Povratak".

Izjava portparola UNMIK-a povodom ovog dogadjaja najbolji je pokazatelj licemerja i nedoslednosti u ponasanju UNMIK-a. Ako nije dobijeno odobrenje za boravak delegacije RS na Kosovu i Metohiji, nelogicno je da takva odluka bude primljena tek nakon sto su oni, pod pratnjom UNMIK-a, usli na Kosovo i Metohiju, kaZe se u saopstenju.

IZAZVALI KONFUZIJU

Koordinacioni Kosovo i Metohiju osudio je juce ponasanje predstavnika UNMIK-a prema visokoj delegaciji Republike Srpske, koja je tu boravila na poziv politickih i verskih predstavnika srpskog naroda, a nije joj bilo omoguceno da obidje Gracanicu i severni deo Kosova i Metohije.

U saopstenju se istice da je Koordinacioni centar blagovremeno UNMIK-u najavio posetu delegacije RS.

Koordinacioni centar podseca da je tri dana nakon podnosenja zahteva za posetu obavesten od UNMIK-a da treba konsultovati sediste Ujedinjenih nacija, posle cega je obavestio goste o potrebnoj proceduri.

Medjutim, kako se istice, UNMIK je paralelno, preko svojih sluZbenika zaduZenih za pratnju, stupio u vezu sa organizatorima posete u RS i pruZio garancije za pratnju za ulazak i kretanje delegacije na Kosovu i Metohiji, po ranije utvrdjenom programu.

"Sa strane UNMIK-a preduzeto je sve da dodje do konfuzije i nemilog epiloga, a nakon toga krivci se traZe na drugoj strani", naglasava se u saopstenju.

OSLOBODJENI ZIGIC I GRKOVIC

Kosovska Mitrovica, 4. septembra *(Beta)*

Medjunarodno sudsko vece OkruZnog suda u Kosovskoj Mitrovici oslobodilo je danas Stevana Zigica optuZbe da je kriv za ubistvo Muharema Sokoljija u severnom delu Mitrovice 3. februara 2000. godine.

Vece je odluku donelo usled nedostatka dokaza, rekao je na glavnom pretresu danas predsednik veća Timoti Klejton.

I Sasa Grkovic iz Orahovca, optuZen za ratne zloine na Kosmetu, danas je odlukom medjunarodnog OkruZnog sudskog veća u Prizrenu oslobodjen optuZbe, izjavio je za Betu njegov advokat Zivojin Jokanovic.

Pred predstojece predsednicke izbore u Srbiji i opste na Kosovu i Metohiji

NECE STOPIRATI KAMPANJU

Kosovska Mitrovica, 4. septembra

Pitanje predsednickih izbora na Kosovu i Metohiji je stvar "visoke politike", izjavio je na danasnjem zajednickom sastanku oficira KFOR-a, UN policije i UNMIK Djordji Kakuk, regionalni portparol

UNMIK u Kosovskoj Mitrovici. Kako je on rekao, UNMIK za sada nema nikakvih zamerki sto se tice izbora za predsednika Srbije koji ce se odrZati u septembru.

Inace, ovo ce biti prvi srpski predsednicki izbori na Kosovu i Metohiji od dolaska vojne i civilne misije u leto 1999.

godine. Takodje, napomenuo je, UNMIK nece zabraniti politicku kampanju, niti, koliko on zna, postoji bilo kakva zabrana da se predsednicka kampanja obavi, s obzirom da UNMIK nije imao nista protiv ni kada su se odrZavali izbori za predsednika Jugoslavije 2000. godine.

Na danasnjoj konferenciji u sedistu UNMIK u juZnom delu Mitrovice, takodje se culo da UN policija "i dalje traga za dr Milanom Ivanovicem". Kako je kazao Sadij Ideo, portparol UN policije, u ovom trenutku medjunarodna policija ne zna gde se Ivanovic nalazi, ali ce za njim tragati sve dok postoji nalog za njegovo hapsenje.

Na konferenciji za novinare UNMIK-a u Pristini, culo se da ce politicka kampanja za predstojece lokalne izbore u organizaciji OEBS zakazane za 26. oktobar, poceti za nedelju dana. Tacnije, 10. septembra postavljanjem clanova izborne komisije, obavljene su i poslednje pripreme za kampanju, izjavio je Sven Lindholm, portparol OEBS u Pristini. On je istakao da ce u predstojecoj kampanji sve strane imati ravnopravan pristup, podsecajuci da se postavljena pravila OEBS moraju postovati, kao i da su politicke partije odgovorne za ponasanje svojih predstavnika u toku predizborne aktivnosti.

Ocena Olivera Ivanovica o ucescu Srba na lokalnim izborima

SVE ZAVISI OD UNMIK-a

Kosovska Mitrovica, 4. septembra *(Tanjug)*

Clan Predsedništva Skupštine Kosova Oliver Ivanovic izjavio je danas Tanjugu da ucesce Srba na oktobarskim lokalnim izborima na Kosmetu zavisi od ponasanja i odluke UNMIK-a.

- Medjunarodna zajednica mora da shvati da je najbolje resenje da Kosovska Mitrovica bude podeljena na dve opštine, a

da se na nivou grada formira zajednicki komitet ili odbor koji bi mogao da upravlja gradom kao celinom. Ukoliko taj predlog ne bude prihvacen mali broj Srba bice zainteresovan da izađe na lokalne izbore - ocenio je Ivanovic. On je rekao da treba sacuvati i neku "trecu opciju" koja nece biti neprihvatljiva za UNMIK, a da to bude odluka koja bi uvažila zahteve Srba na severu Kosmeta.

Ivanovic je kazao da je na jucerasnoj sednici Predsednistva Skupstine Kosova dosadasnji rad parlamenta ocenjen kao solidan.

"Rad Skupstine Kosova mora da se ubrza i parlament mora da bude efikasniji, pa je doneta odluka da se uputi pismo vladi Kosova koja mora da pripremi predloge zakona, u saradnji sa UNMIK-om, a zatim da Skupstina, prema prioritetima, odludjuje o tome koje ce predloge staviti na dnevni red", rekao je Ivanovic.

Protest u severnom delu Kosovske Mitrovice

ZA ODBRANU SRPSTVA

Kosovska Mitrovica, 29. avgusta

Vise hiljada gradjana severnog Kosova okupilo se danas tacno u podne, na centralnom trgu Sumadija, da izraze podrsku dr Milanu Ivanovicu, pneuftiziologu i predsedniku SNV Severnog Kosova, koga je UN policija pokusala da uhapsi 8. avgusta u porodicioj kuci u Zvecanu.

Vise govornika sa improvizovane bine porucilo je danas predstavnicima medjunarodne zajednice da Srbi ostaju na ovim prostorima i da pokusaj hapsenja dr Ivanovica nece pokolebati preostale Srbe sa Kosova u zahtevima da traže ista prava koja imaju i ostale zajednice na Kosmetu.

Sa protesta su upucena cetiri zahteva medjunarodnoj zajednici. Prvo, da se prestane sa progonima istaknutih predstavnika Srba na Kosmetu, a da se sa pažnja UNMIK-a usmeri na hapsenje osvedocenih terorista i kriminalaca Tacija, Haradinaja i drugih, odgovornih za bezbrojne zlocine pocinjene pre i posle dolaska misije UN na Kosmet.

Drugi zahtev je da se odmah pocne sa povratkom raseljenih Srba sa Kosmeta.

U trecem zahtevu je naznaceno da se "albanskim liderima na Kosmetu jasno stavi do znanja da odustanu od projekta nezavisno Kosovo, jer Srbi odavde na to nece nikada pristati". Ukoliko se i dalje bude na tome insistiralo, Srbi ce biti primorani da insistiraju na eventualnoj podeli Kosova i Metohije.

Cetvrti zahtev jeste da se dozvoli formiranje severne Mitrovice jer je to realnost, kao i da se prestane sa navodjenjima negativnog primera severnog dela Kosovske Mitrovice, kao da je to jedina prepreka multieticnosti Kosova.

Izmedju ostalih, danas je govorio i Milovan Drecun, novinar, koji je rekao da "bez slobode ali i severnog dela Kosovske Mitrovice nema ni Srbije, a to nije isprazna fraza vec sustina srpstva". Jer, Kosovska Mitrovica kao uostalom i ceo Kosmet jesu sastavni deo Srbije. Drecun je pozvao sve predsednicke kandidate za predsednika Srbije da naredne nedelje posete Gazimestan i tim cinom iskažu punu podrsku i solidarnost sa srpskim narodom na Kosovu i Metohiji.

Takodje, Drecun je ponovio da on, kao i ostali Srbi u severnoj Mitrovici, traži da se formira severna srpska opstina, koja ce biti u sastavu Srbije.

U ime Udruženja književnika Srbije i srpskih pisaca sa Kosmeta narodu se obratio Slobodan Rakitic, koji je pozvao srpsku vladu da i dalje pruža podrsku Srbima na Kosovu i Metohiji, jer navodne price UNMIK-a o tome da ce Beograd prestati da podržava "paralelne institucije u severnoj Mitrovici" ne smeju da budu tacne, jer ono sto znaci potvrdu identiteta srpskog naroda treba ojacati ovde, a ne ukidati.

Na danasnjem skupu su jos jednom pozvani jugoslovenski predsednik Vojislav Kostunica i premijer srpske vlade Zoran Djindjic, i sve vladine i nevladine organizacije, da se stave u odbranu Milana Ivanovica. Od predstavnika medjunarodne zajednice zatraženo je da se Ivanovic brani sa slobode, kao i da se omoguci ostanak srpskog naroda na celoj teritoriji južne pokrajine.

Za naredni cetvrtak tacno u podne zakazan je novi protest.

Inace, danas nisu primecene jace snage KFOR-a i UN policije, a protest je završen mirno.

B. Radomirovic

Na Kosovu i Metohiji se gradi nova vojna baza

AMERIKANCI I U DRAGASU

KOSMET - U toku proslog meseca americki vojnici iz sastava Kfora na Kosmetu uz angažovanje vise od 200 albanskih radnika i gradjevine operative poceli su na periferiji Dragasa izgradnju nove vojne baze površine oko 20 hektara.

Posle "Bondstila" kod Urosevca, koja je izgradjena na površini od 600 hektara za 4.000 vojnika i "Montina" kod Gnjilana koja je izgradjena na 150 hektara za 2.000 vojnika, ovo je treca velika vojna baza koju grade Amerikanci na Kosmetu.

Kao i kod prethodno izgradjenih baza koje su nikle uglavnom na srpskom zemljistu, bez saglasnosti vlasnika, tako je i ovom prilikom bukvalno okupirano 20 hektara zemlje iza fabrike konfekcije "Drateks".

Vlasnicima ove nasilno zauzete površine, Gorancima objasnjeno je da se vojna baza gradi na tom mestu zbog kontrolisanja granica prema Albaniji i Makedoniji. Tom prilikom pedesetak vlasnika ovog zemljistu dobilo je ponudu, po sistemu uzmi ili ostavi, od Amerikanaca da kao naknadu uzmu po 15 evra za svaki zauzeti ar, sto je 50 puta niža cena od tržišne na ovom podrucju.

Na Kosovu i Metohiji nemacki vojnici testiraju novu vojnu opremu

"RATNIK BUDUCNOSTI"

Na Kosovu i Metohiji 20 nemackih vojnika testira novu opremu za "vojnika buducnosti", pise nemacki list "Bild am zontag" u reportaži o novoj opremi nemackih specijalnih jedinica za blisku borbu.

Prema misljenju jednog nemackog generala specijalnih jedinica, ocekivani neprijatelji su neregularne snage, organizovani kriminalci i grupe ljudi koje ne postuju ratne zakone, pa zato vojnike treba stiti najboljom mogucom opremom. U novu opremu se ubrajaju ozvuceni slemovi, mini-kompjuteri, poboljsane ABH maske i vizir, posebne naocari i pancir kosulje, specijalni GPS sistem (sistem za pozicioniranje), kao i laserski sistem za markiranje cilja.

List detaljno opisuje tu opremu, navodeci da slem ima integrisani mikrofoni, koji omogucava vojniku direktno kontaktiranje sa pretpostavljenim, a specijalne naocari ga stite od raspršenih delova granate.

"Vojnik buducnosti" na levom ramenu nosi antenu specijalnog sistema za pozicioniranje, koji mu omogucava da u svakom trenutku zna gde se nalazi, a novi opticki vizir mu pomaZe posebno u nocnim uslovima. Specijalni laserski sistem za markiranje ciljeva trebalo bi da omoguci Zeljenu tacnost gadjanja od 95 procenata, a mocni mini-kompjuter sa digitalizovanom geografskom kartom da mu pomogne kod orijentisanja na terenu.

Nova ABH maska posebno je konstruisana, tako da vojnik direktno, bez njenog skidanja, moZe da pije. Pancir kosulja laksa je za dva kilograma od prethodnog modela i stiti vojnika od hitaca pistolja kalibra 9 milimetara i puske kalibra 7,62.

List pise da se razvija i sistem za raspoznavanje neprijateljskih vojnika, koji mora biti sinhronizovan u okviru NATO i navodi da je, prema sluZbenim podacima Pentagona, cetvrtina od 148 poginulih vojnika u Zalivskom ratu stradala od municije sopstvene vojske.

Kljucni problem za tu specijalnu opremu, kako prenosi list misljenje diplomiranog inZenjera potpukovnika Wolfganga Althofa, jednog od vodecih u projektu razvoja opreme, je izvor energije. Isprobane su razne opcije - sunceva energija, energija kretanja, toplota tela, ali zadovoljavajuce resenje nije pronadjeno, smatra Althof.

U tekstu se navodi da i Amerikanci i Britanci od kraja osamdesetih godina razmisljaju o modernizovanju vodjenja rata, a da se u Nemackoj o tome razmislja od pre pet godina. Specijalno opremljeni nemacki vojnik bi od 2004. godine trebalo da nosi takvu opremu, ali jedna od osnovnih teskoca za to je novac. Sadasnja oprema za takvu specijalnu desetoclanu vojnu grupu Bundesver kosta oko 60.000 evra, dok bi cena nove opreme, kako se navodi, bila 270.000 evra.

Drugi pisu: The Njashington Post

KOSOVU JE POTREBNO UBEDJIVANJE

Uprkos vestackom izgledu normalnosti na Kosovu, samo mali pokusaj zadiranja ispod površine otkriva da protektorat pod upravom Ujedinjenih nacija vrvi od neresenih problema. Kosovski parlament cesto se ne slaZe sa administracijom Ujedinjenih nacija u ovoj provinciji. Ono sto se eufemisticki naziva sistemom sudstva zatrovano je korupcijom (do te mere da moraju da se dovode medjunarodne sudije da bi resavale brojne slucajeve), osnovne gradske i komunalne infrastrukture jedva da funkcionišu, a cak i razne frakcije kosovskog albanskog vodjstva tesko da su u stanju da postignu ma kakve medjusobne znacajne dogovore. Napadi na lokalnu nealbansku etnicku manjinu nastavljaju se alarmantnom Zestinom, sto objasjava zasto se manje od 200 od 230.000 nealbanskih stanovnika Kosova oteranih iz ove provincije posle 1999. vratilo u svoje domove (u poredjenju sa 140.000 izbeglica i raseljenih lica koji su se vratili u svoje kuce u Bosni i Hercegovini u slicnom trenutku posleratnog perioda u Bosni).

Od kosovskih albanskih lidera cuje se da ce nezavisnost biti resenje svih kosovskih jada. Medjutim, ovakav nacin rezonovanja nesumnjivo navodi na to da se stvari rade naopako. Albansko vodjstvo na Kosovu vise vremena treba da provede u postavljanju temelja demokratskog Kosova, a manje u pokusajima da Kosovo stekne nezavisnost.

Za izgradnju demokratskog Kosova, medjutim, bice potreban znacajan medjunarodni napor, narocito od strane Sjedinjenih DrZava, da utuvi u glavu albanskom vodjstvu na Kosovu koliko je potrebna reforma kosovske vlade i drustva. Tri su oblasti u kojima mora da bude nacinjen progres:

- Suzbijanje kriminala i korupcije. Od pada Slobodana Milosevica, medjunarodni zvanicnici tvrdili su da najveca opasnost sa kojom se Balkan sada suocava dolazi od organizovanih bandi kriminala koje su se sa bivsim komunistickim sluZbama obezbedjenja i paravojnim grupama borile za istu stvar. Ovakva pretnja narocito je akutna na Kosovu. Tokom protekle tri godine Kosovo je postalo evropska prestonica trgovine ljudima i najvaZnija tranzitna tacka za krijumcarenje droge na kontinentu. Prljav novac koji se pere u celoj provinciji korumpira politicki, ekonomski i drustveni Zivot Kosova. Ako albansko rukovodstvo na Kosovu namerava svoju Zelju za nezavisnoscu ozbiljno da shvati, onda mora da pocne ozbiljno da se bori protiv organizovanog kriminala i da pocne da primenjuje zakone.

- Obezbedjivanje ljudskih prava i civilnih sloboda nealbanskih etnickih manjina. Medjunarodni zvanicnici moraju da ubede kosovsko albansko rukovodstvo da stalno proganjanje nealbanaca na Kosovu, za koje vecina medjunarodnih lidera veruje da se odvija uz precutno odobravanje albanskih politickih lidera, mora da prestane. Pored toga sto onemogucava da Kosovo odgovori zahtevima za ulazak u organizacije kao sto je Savet Evrope.

- Suzbijanje ekstremista koji provociraju konflikt u Makedoniji ili juZnoj Srbiji. Izbijanje gotovo opsteg gradjanskog rata prole godine u Makedoniji bilo je prvi slucaj u istoriji da je jedna clanica Ujedinjenih nacija bila Zrtva agresije zapocete iz protektorata Ujedinjenih nacija. Kosovsko rukovodstvo mora da shvati da mora da dokaZe da nece biti izvor stalnih napada na vec ionako krhke susedne drZave ukoliko ovoj provinciji treba da bude data nezavisnost.

Diskusija o finalnom statusu Kosova potpuno je bespredmetna bez znacajnog i permanentnog progressa u ove tri oblasti. Niko od kosovskih suseda, sa eventualnim izuzetkom Albanije, nece prihvatiti nezavisnost Kosova u njegovom sadasnjem stanju. Ali ako su lideri Kosova u stanju da pokaZu da ozbiljno mogu da se pozabave ovim problemima, otpor ostalih drZava u ovom regionu prema njegovoj nezavisnosti bice u velikoj meri smanjen. Stabilan, demokratski entitet bio bi taj iz koga bi Sjedinjene DrZave mogle odgovorno da se povuku i posvete svoje vojne resurse drugim, opasnijim kriznim podrucjima u svetu.

Gordon N. Bardos, pomocnik direktora Hariman Instituta na Fakultetu za medjunarodne poslove i PR na Kolumbija univerzitetu.

RUSE SPOMENIK U PRIZRENU

PRIZREN (*Beta*) - Rovokopac jednog privatnog preduzeca poceo je juce u Prizrenu rusenje spomenika devetorici rodoljuba iz Drugog svetskog rata, koji su na jucerasnji dan 1944. godine obeseni.

Spomenik je otkriven 1985. godine, ispred glavne poste u Prizrenu.

- To nije skupstinska odluka, vec odluka direktora Direkcije SO Prizren - izjavio je jedan odbornik Demokratske partije Kosova koji je Zeleo da ostane anoniman.

U Kosovskoj Mitrovici

JOS HILJADU NOVIH INDEKSA

BEOGRAD - U septembarskom roku koji pocinje 2. i traje do 20. septembra, na Univerzitetu u Kosovskoj Mitrovici ima jos 1.067 slobodnih mesta. Dvesta pedeset tri indeksa namenjeno je budzetskim studentima, a 814 upisnica "rezervisano" je za brucose sa samofinansirajucim statusom. Najvise mesta (210) ima na Fakultetu tehnickih nauka, a najmanje na Fakultetu za fizicku kulturu, gde ima mesta za jos samo jednog samofinansirajuceg brucosa.

U drugom upisnom konkursnom krugu konkurisu i drZavljeni SRJ koji su srednju skolu zavrшили u inostranstvu. Ovi kandidati se upisuju na fakultet na osnovu posebne rang liste i mimo upisne kvote i za budzetske i za samofinansirajuće studente. Prethodno, naravno, moraju da nostrifikuju diplomu. Kod nekih "nasih stranaca" koji imaju dvojno drZavljanstvo postoji dilema da li mogu za upis na fakultet da konkurisu i kao stranci.

Prema nezvanicnom objasnjenju u Ministarstvu prosvete i sporta, ovi kandidati mogu da konkurisu za upis i kao strani drZavljeni, ali tu postoji i mala "zackoljica" za one koji se nadaju da mogu sukcesivno da koriste dvojno drZavljanstvo. Ako jugoslovenski drZavljeni koji su završili srednju skolu u inostranstvu dobiju indeks u statusu stranca, oni to ostaju do kraja studija.

Kosovski premijer u poseti Austriji

REDZEPI TRAZI NEZAVISNOST

Bec, 29. avgust - Premijer vlade na Kosovu Bajram Redzepi izjavio je da za Kosovo "postoji samo nezavisnost" i da tu "nema nikakve druge alternative". U intervjuu austrijskoj novinskoj agenciji APA Redzepi je rekao da bi "nezavisna drZava Kosovo trebalo da postane i clanica EU, kao i NATO".

- Mi zvanicno nemamo puno podrške medjunarodne zajednice za stvaranje nezavisne drZave - priznao je Redzepi koji se nalazi u Austriji gde ucestvuje na Forumu Alpah.

On je dodao da se medjunarodno pravo oslanja na suverenitet, kao i da to mora da važi i za Kosovo.

- Medjunarodna zajednica ponekad mora prihvatiti nove realnosti - podvukao je on i ocenio da je suZivot u okviru Jugoslavije i Srbije, nakon rata, postao nemoguc.

Redzepi se izjasnio za otvorene granice, kao i ekonomsku integraciju Kosova sa Makedonijom, Srbijom, Crnom Gorom i Albanijom. Kosovski premijer se, takodje, založio za pocetak pregovora o konacnom statusu Kosova, najkasnije do 2004. godine, ukazujući da bi u suprotnom "radikalne grupe medju albanskim stanovnistvom postajale jace i mogle isprovocirati novi konflikt postavljajuci dalekoseZnije zahteve, kao sto je stvaranje velike Albanije.

- To mi ne Zelimo - kazao je premijer vlade Kosova.

Prema misljenju Redzepija, Unmik bi jos tri godine trebalo da ostane na Kosovu, a u okviru pregovora o konacnom statusu Kosova trebalo bi resiti i otvorena pitanja oko granice sa Makedonijom. Od lokalnih izbora, zakazanih za 26. oktobar, on ocekuje dalju stabilizaciju politicke situacije na Kosovu, i nada se da ce glasanje proteci bez nasilja, kao i uz ucesce srpskog stanovnistva. Redzepi neravnopravni tretman Srba na Kosovu vidi samo u "privilegovanoj zastupljenosti" Srba u vladi i skupstini.

- Dok srpsko stanovnistvo cini maksimalno sedam odsto, oni imaju od 22 od 120 poslanickih mesta i dva ministra - rekao je Redzepi.

Priznao je, ipak, da postoji i nasilje nad Srbima, ukazujući da se radi o "individualnim kriminalnim aktima" protiv srpskog stanovnistva od strane Albanaca nakon rata.

- Sada je situacija bolja nego u susednoj Makedoniji - kazao je on.

Redzepi je, takodje, ostro kritikovao i nedavne akcije Unmika protiv albanskih ekstremista.

- Vreme za hapsenje bilo je lose izabrano - naglasio je kosovski premijer podsecajuci na predstojeće izbore .

Istovremeno, on je zatražio od Unmika i medjunarodnih snaga da dejstvuju i protiv "kriminalnih bandi" u Kosovskoj Mitrovici koje, kako tvrdi, "podrZava Srbija". Redzepi je izrazio spremnost za saradnju sa Haskim tribunalom, ali uz napomenu da taj sud mora da pokaže "jake dokaze" za svoje optuZbe. (*Beta*)

Kosovsko Pomoravlje

BOLJI TV SIGNAL

Gnjilane - Vec tri godine Srbi sa podrucja Kosovskog Pomoravlja uskraceni su za programe iz matice. Taj problem razresen je postavljanjem visestruko snaZnijeg predajnika Decje televizije iz sela Silovo, koja se bavi vaspitanjem najmladjih, ali i ozbiljnim informisanjem odraslih.

Donedavno TV se videla u krugu od 10 kilometara. Sada je vidljivost petostruko veca, te ce i programe Radio-televizije Srbije biti u prilici da gleda oko 40.000 preostalih Srba. Zahvaljujuci Koordinacionom centru za Kosovo i Metohiju, koji je i glavni inicijator ove medijske zamisli, izdvojeno je 18.000 evra za novi, snaZniji predajnik. "Zahvaljujuci pomoci matice, ali i medjunarodnih organizacija, tehnicki smo solidno opremljeni, a sada se i mnogo bolje vidimo. Preostali Srbi Zeljni su informacija iz svoje okoline, ali i matice", kaZe glavni urednik privatne srpske Decje Televizije

Bezbednosna situacija na Kosovu i Metohiji

MUTIVODE KONTROLISE UNMIK

Medveda, 1. septembra .- Kontrolu punkta na administrativnoj liniji Kosova i Metohije sa Srbijom u selu Mutivode, opština Medvedja, na kapiji broj cetiri od danas ce na kosmetskoj strani vrsiti pripadnici UNMIK policije, Kosovska policijska sluZba i radnici UNMIK Carine. Sa druge strane, odnosno srbijanske, to ce raditi i dalje pripadnici MUP-a Srbije.

Na administrativnoj liniji Mutivode do sada su kontrolu putnika sa kosmetske strane vrsili pripadnici svedskog bataljona KFOR-a.

Predajuci duZnost, komandir svedske brigade na tom podrucju, pukovnik Jan Folstat naglasio je da su administrativnu granicu svedski vojnici obezbedjivali od jeseni 1999. godine do danas i to uspesno, kako je rekao, zabeleZivsi vrlo mali broj incidenata.

Na primopredaji je sa jarbola umesto dosadasnje svedske zastave postavljena zastava UN.

Medju pripadnicima KPS koji su od danas na administrativnoj liniji Mutivode ka selu Medveddj nije bilo nijednog pripadnika srpske nacionalnosti vec samo iz redova albanske zajednice.

Od dokumenata neophodnih za ulazak na podrucje Kosova i Metohije iz Srbije i dalje ce biti potrebna samo licna karta, kaZu u SUP-u Leskovac. Nacelnik odeljenja policije u Leskovcu Nenad Stojkovic izjavio je da je prelaz Mutivode zvanično registrovan pre godinu dana i da do sada nije bilo incidenata.

B. Radomirovic

Sastanak gradanske inicijative SPAS

RESENJE PODELA KOSMETA

Gracanica, 1. septembra

Ideja o podeli Kosova i Metohije koja je na osnivackoj konferenciji Gradjanske inicijative Spas, 26. avgusta predstavljena kao predlog, na danasnjem sastanku je i zvanično usvojena. Danas je predocen i prihvacen predlog kojim se podela teritorije Kosova i Metohije predstavlja kao jedina realnost i mogucnost za resavanje statusa nealbanskog Zivlja u juZnoj srpskoj pokrajini.

Gradjanska inicijativa Spas je ovaj svoj predlog detaljno iznela u pismu koje je uputila na adrese najvisih drZavnih i medjunarodnih subjekata i organizacija. Pisma u kojima se predlog teritorijalne podele Kosova i Metohije predstavlja kao jedino resenje upucena su na oko sto adresa. Izmedju ostalog, srpskoj i jugoslovenskoj vladi, generalnom sekretaru UN Kofiju Ananu, NATO-u u Briselu, Savetu Evrope, OEBS-u.

Nezasticena kulturna bastina na Kosovu i Metohiji

IKONE NA CRNOM TRZISTU EVROPE

Alarmantna vest da je na Kosovu i Metohiji od 13. juna 1999. godine - kad su medjunarodne vojne snage tamo dosle - do danas unisteno vise od 120 pravoslavnih hramova, od kojih mnogi pripadaju svetskoj kulturnoj bastini, samo je deo porazne istine o nezasticenosti kulturnog blaga na ovom podrucju. Na crnom trZistu antikviteta i umetnickih predmeta u vise evropskih zemalja sve vise je ikona, bogosluZbenih knjiga i drugih izuzetno vrednih crkveno-umetnickih predmeta pokradenih u pravoslavnim svetinjama na Kosovo i Metohijau.

U Grckoj je nedavno uhapsena grupa albanskih krijumcara koja je preko Albanije donela bogosluZbene knjige iz 19. veka i gravire i ikone iz 18. veka ukradene iz crkava na Kosovu, pokusavajući da ih proda.

Vrh ledenog brega

Slican slucaj zabeleZen je i u Sloveniji, gde je policija uhapsila nekoliko Albanaca koji su na prodaju nudili nekoliko desetina starih ikona iz poharanih kosovskometohijaskih hramova. Medju onima koji su posegli za blagom iz starih crkvenih riznica nasao se, naZalost, i jedan nemacki profesionalni vojnik: zbog toga sto je utvrdjeno da je iz Saborne crkve u Prizrenu odneo vrednu ikonu i druge dragocenosti, koje je zatim pokusao da proda, osudjen je na uslovnu kaznu...

Uz uveravanje da su dosad otkrivene kradje crkvenog umetnickog blaga tek vrh ledenog brega, jer je srpskom stanovnistvu i svestenstvu onemogucen pristup u vecinu mesta iz kojih su ih pre tri godine proterali albanski separatisti tako da nema potpunih podataka sta je sve odneto iz crkava cije su riznice ostale bez ikakve zastite, jer u njima vise nema svestenika, iz Srpske patrijarsije apeluju na Kfor i UNMIK da ne zaborave da ih mandat obavezuje da cuvaju nepokretnu i pokretnu imovinu Srpske pravoslavne crkve. To u pismima upucenim generalu Marselu Valentenu, glavnokomandujucem snaga Kfora, i Mihaelu Stajneru, specijalnom izaslaniku generalnog sekretara UN za Kosovo i Metohiju, podseca i Njegova svetost patrijarh srpski gospodin Pavle.

Pismo Stajneru

U brigu za pravoslavnu bastinu na Kosovu i Metohiji, cija nesporna ugroZenost nije naisla na odgovarajucu paZnju svetske kulturne javnosti, ukljucili su se ovih dana Svetski savet crkava i Konferencija evropskih crkava. U pismima koja su Mihaelu Stajneru uputili generalni sekretari ove dve ekumenske organizacije dr Konrad Rajzer i dr Kit Klements izraZena je ozbiljna zabrinutost "zbog nastavljenog nasilja sa kojim se u poslednje vreme suocavaju vernici Srpske pravoslavne crkve i njeno kulturno i duhovno nasledje na Kosovu i Metohiji". Napade na srpske crkve, koji traju i posle tri godine prisustva medjunarodnih vojnih snaga na Kosovo i Metohijau, ova dvojica uglednih crkvenih zvanicnika vide kao "skandalozan pokazatelj ekstremizma i nestabilnosti", traZeci da se "konacno obezbedi miran Zivot svih stanovnika ove

pokrajine i zaštititi njihovo kulturno i duhovno nasleđe".

Mirjana Kuburovic

Drugi skup nevladinih organizacija Kosova i Srbije na Palicu

PRIPREMA ZA POČETAK DIJALOGA

Subotica - Palic je tokom proteklog vikenda bio domaćin drugog skupa nevladinih organizacija posvećenog dijalogu sa Kosovom, čiji je organizator i nosilac projekta Centar za regionalizam iz Novog Sada, zajedno sa nevladinom organizacijom "Majka Tereza" iz Pristine, dok je pokrovitelj misija OSCE na Kosovu. Palicki susret NVO Kosova i Srbije je drugi skup posvećen toj temi, nakon julskog održanog u Bečeju, a oba su kao cilj imala pripremu "terena" za početak dugoročnog projekta "Civilni dijalog sa Kosovom", u koji će biti uključeni predstavnici civilnog sektora iz čitave zemlje, ugledni intelektualci i druge javne ličnosti.

- Ideja je, dakle, povezati nevladine organizacije sa Kosova i Srbije, ali i pokrenuti interkosovski dijalog, jer je situacija u tom pogledu veoma teška, kaže Aleksandar Popov. Nakon rata iz 1999. godine došlo je do potpunog prekida komunikacije između nevladinih organizacija sa Kosova i Srbije, kao i interne komunikacije NVO na samom Kosovu. Međutim, na obema stranama ima ljudi koji žele da međusobno saradjuju, koji su istomisljenici i slično gledaju na postojeće probleme. Prvi njihov susret u Novom Bečeju je to eksplicitno pokazao, što nas je vrlo ohrabrilu i uverilo da će vrlo brzo doći do konkretizacije projekta - rekao je predsednik Centra za regionalizam.

Palickom skupu su prisustvovali predstavnici oko 25 nevladinih organizacija iz Srbije, i isto toliko sa Kosova, a teme koje su se našle na njegovom dnevnom redu bile su posvećene hroničnim problemima ovih prostora - demokratizaciji zemlje, ljudskim pravima, regionalnoj saradnji i multikulturalnosti i međuetničkoj toleranciji, ali i onima koji u ovoj fazi kosovsko-srpskih odnosa tek čekaju da budu "ažurirane", kao što su ekologija, Žene i mediji, i NVO scena Srbije i Kosova.

V. L.
